

השראת תחלובה בעגלות – תיאור מקרה

גיל ענבר^{1,2}; זוהר ברעם²; ספי ורסנו³; מיכאל שייך³

¹רפת נען, ²הפקולטה לחקלאות – רחובות; ³החקלאית

הרקע לאירוע

פיתחו עטין לאחר ההפלה. משקל גוף העגלות נרשם 3.5 חודשים לאחר האירוע ונמצא 520 ק"ג לעגלה, בממוצע. עגלות שפיתחו עטין נחלבו למחרת ההפלה, ללא טיפול הורמונלי. המינונים המומלצים להשראת תחלובה הם: אסטרדיול 0.1 מ"ג/ק"ג ופרוגסטרון 0.25 מ"ג/ק"ג למשך שבעה ימים ותחילת חליבה, גם אם אין חלב, ביום ה-15.

בפועל, שישה ימים לאחר גל ההפלות הגיעו ההורמונים הנחוצים להשראת תחלובה ממחסן 'החקלאית'. ניתנו 50 מ"ג אסטרדיול (בקבוקון "אסטרדיול בנוואט" מתוצרת ויטאמד) ו-100 מ"ג פרוגסטרון (4 מ"ל "פרוגסטרון 25" מתוצרת ויטאמד) לבהמה ביום, בהורקה תת-עורית, למשך שבעה ימים. הבהמות החלו להחלב לאחר שבעת ימי הטיפול. שקילות חלב נערכות במשק אחת לשבועיים.

תוצאות

הצלחת הטיפול היתה מרשימה. כל העגלות אשר קיבלו טיפול הורמונלי להשראת תחלובה פיתחו עטין והניבו חלב. הטבלה משווה בין ממוצע המשקל, גיל הבהמות, משך ההריון בהפלה ומצב העטין לאחר ההפלה.

בתחילת חודש אפריל 2000 התרחשה סופת הפלות בעגלות במשק שיתופי במרכז הארץ. 18 עגלות שהיו בשליש השני והשלישי של הריון הפילו תוך 24 שעות. עגלה אחת נמכרה לאלתר, 9 עגלות פיתחו עטין והוחלט לחלבן. 7 עגלות הפילו אך לא פיתחו עטין כלל ועגלה אחת נתגלתה רק כעבור חודשיים. הוחלט לנסות להשרות תחלובה בעגלות שהפילו אך לא פיתחו עטין.

רקע מדעי

כפי שפורסם בעבר בירחון זה על ידי דר' רמי ארבל, קיימת אפשרות להשרות תחלובה בבהמות לא הרות. השראת תחלובה נעשית על ידי ההורמונים אסטרדיול ופרוגסטרון (ולעתים בתוספת ההורמונים דקסמתזון או פרולקטין). קיימים ארבעה דיווחים בספרות המקצועית המעידים על הצלחה להשרות תחלובה בלפחות 70% מהבהמות המטופלות. ארבל דיווח שניסה את הטיפול על שלוש בהמות ושתיים מהן החלו לחלב.

שיטת עבודה

להשראת תחלובה נבחרו העגלות שלא

קבוצה	משקל גוף	גיל העגלה בהפלה (חודשים)	ימים בהריון בהפלה	מצב עטין לאחר הפלה
טיפול	517.8±34.8	19.85±0.8	188.6±21.0	ללא עטין
ללא טיפול	548.7±59.8	21.77±1.2	239.4±26.7	עטין מפותח חלקית

שיא החלב שאליו הגיעו העגלות שהפילו היה 32.6 ± 3 ק"ג חלב לעגלות המבוגרות יותר שהפילו אשר פיתחו עטין ולא נזקקו להשראת תחלובה, ו- 28.2 ± 4 ק"ג חלב, לעגלות הצעירות

ניתן לראות שהעגלות שהפילו בהריון מתקדים היו מבוגרות וכבדות יותר מקבוצת הטיפול ופיתחו עטין. משקל הבהמות נקבע 3.5 חודשים לאחר מועד ההפלה.

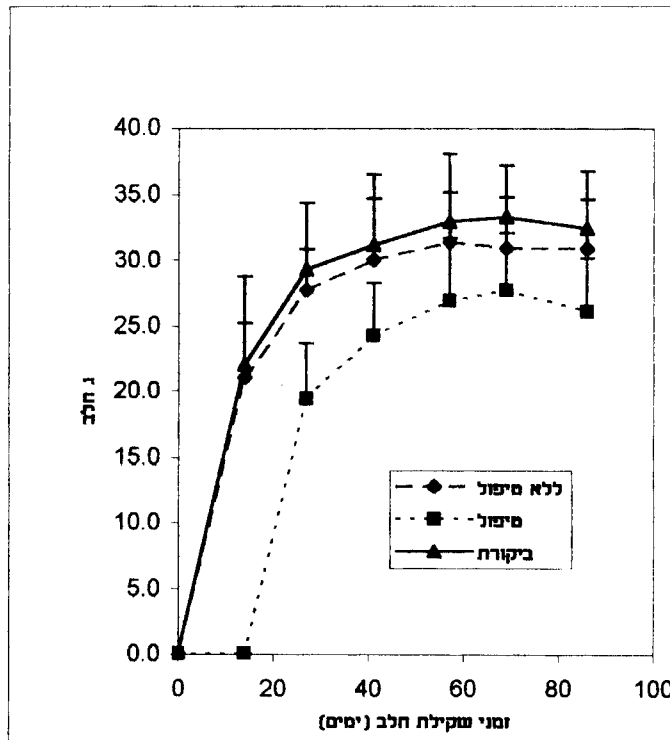
יותר אשר לא פיתחו עטין ונוקקו להשראת תחלובה. קבוצת הטיפול נחלבה וחלבה נשקל לראשונה לאחר גמר טיפולי השראת התחלובה.

דיון השראת תחלובה בעגלות בנען

הטיפול ההורמונלי שניתן חרג מהמומלץ. רמות הפרוגסטרון שניתנו חושבו לפי משקל גוף מוערך בן 400 ק"ג (0.2 מ"ג/ק"ג בפועל) ואילו רמות האסטרוידיול שניתנו חושבו לפי משקל גוף מוערך בן 500 ק"ג (0.1 מ"ג/ק"ג בפועל). התוצאה היתה טובה מהמצופה. כל העגלות שתחלובתן הושרתה הניבו חלב.

העגלות בקבוצת הטיפול היו עגלות קטנות יותר, צעירות יותר, בשלבי הריון מוקדמים יותר בעת ההפלה וכולן, ללא יוצא מהכלל, היו חסרות עטין. טיפולי השראת התחלובה הצליחו בכל הבהמות שטופלו. אמנם תנובת החלב שנתקבלה נמוכה מקבוצות הביקורת, אך אין לשכוח שגורל עגלה

שהפילה הוא יציאה לשחיטה או לחילופין, הזרעה נוספת והמתנה של למעלה מ-9 חודשים לתחילת התחלובה. שיא חלב של 28 ק"ג הוא תמורה נאה ביותר לעגלה הולשטיין/פריזית ישראלית במשקל 500 ק"ג, במשטר של 3 חליבות ביום, שלא המליטה מעולם.

תרשים זה משווה בין שלוש קבוצות של מבכירות: הקבוצה של מבכירות שהמליטו במועדן מצויינת כקבוצת ביקורת; קבוצת העגלות שהפילו, פיתחו עטין ונחלבו ללא השראת תחלובה, מצויינת כקבוצה ללא טיפול; וקבוצת העגלות שהפילו ללא עטין ונוקקו

